

MINISTERUL JUSTIȚIEI AL REPUBLICII MOLDOVA
Administrația Națională a Penitenciarelor

МИНИСТЕРСТВО ЮСТИЦИИ РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА
Национальная Пенитенциарная Администрация

MD-2032, mun. Chișinău, str. N. Titulescu, 35
Tel: 409717, Tel-fax: 022409788
e-mail: anp@anp.gov.md

MD-2032, муv. Кишинэу, ул. Н. Титулеску, 35
Тел: 409717; Тел-факс: 022409788
эл. адрес: anp@anp.gov.md

24.12.2021 nr. 4/1-4533
La nr. 04-3/17-3124 din 14.12.2021

Doamnei Maia BĂNĂRESCU,
Avocatul Poporului pentru
drepturile copilului

mun. Chișinău, str. Sfatul Țării, nr. 16, MD-2012

Stimată doamnă Bănărescu,

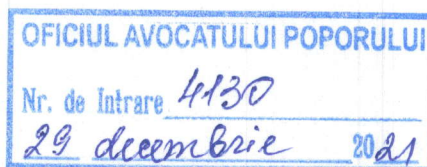
Administrația Națională a Penitenciarelor a luat act de Avizul formulat în temeiul articolului nr. 24 (alin. 1) din Legea Republicii Moldova cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), nr. 52 din 03.04.2014 și Vă expediază informația privind implementarea recomandărilor, conform anexei.

Anexă: 7 file

Cu respect,

Director,
comisar-șef de justiție

Anatolie FALCA

**Recomandările Oficiului Avocatului Poporului,
în contextul Avizului în temeiul art. 24 (alin. 1) din Legea Republicii Moldova
cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul), nr. 52 din 03 martie 2014**

Nr. d/o	Recomandare	Acțiuni efectuate/planificate, comentarii și informații cu privire la recomandare
1.	Ministerul Justiției, Administrația Națională a Penitenciarelor va elabora și implementa o Strategie națională destinată dezvoltării unui sistem de justiție specializat pentru copiii care intră în contact cu legea (sistem de justiție pentru copii). Astfel ca, instituțiile naționale și profesioniștii din varii domenii să ofere un răspuns complex și coordonat în vederea abordării situațiilor cu implicarea copiilor făptași.	-
2.	Ministerul Justiției va elabora și implementa o Strategie națională de prevenire a delincvenței juvenile.	-
3.	Administrația Națională a Penitenciarelor va dezvolta, implementa, monitoriza și evalua politici cuprinzătoare care să acopere toate domeniile reglementate de Convenție, care să fie susținută de resurse umane, tehnice și financiare suficiente pentru acoperirea necesităților acestor copii (inclusiv haine și încălțăminte).	<p>Pentru a garanta că statul asigură o aplicare conformă a politicilor de justiție juvenilă, în conformitate cu standardele internaționale, în particular, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului, pentru anul 2022 este preconizată elaborarea propunerilor de modificare a Hotărârii Guvernului nr. 609/2006, în sensul reglementării unor norme îmbunătățite privind hainele, încălțăminte, alimentarea și întreținere pentru mamele deținute și copiii în vârstă de până la 3 ani cu care locuiesc, precum și pentru celelalte categorii de deținuți minori, astfel încât, ratele de alimentație să fie adaptate pentru categoriile speciale de deținuți, în dependență de necesitățile nutriționale specifice ale acestor categorii: minori, mame cu copii etc., ținând cont de vârstă, precum și necesitățile de dezvoltare și creștere a acestora.</p> <p>În acest sens, ne propunem să luăm drept referință reglementările conținute în Hotărârea Guvernului nr.1335/2004 cu privire la aprobarea normelor naturale de asigurare cu produse alimentare, îmbrăcăminte, încălțăminte, inventar moale, obiecte de igienă personală, jocuri și jucării pentru copiii orfani și cei rămași fără îngrijirea părinților din casele de copii, școlile (gimnaziile) - internat de toate tipurile. De asemenea, a fost solicitat suportul unui nutriționist din cadrul ministerului sănătății, care va face parte din grupul de</p>

		lucru care urmează a fi instituit.
4.	Ministerul Justiției va identifica soluțiile legislative privind excluderea situațiilor de plasare a mamelor cu copii până în 3 ani în detenție, fiind aplicabile mijloacele juridice de amânare a executării pedepsei penale.	-
5.	Ministerul Justiției, Inspectoratul Național de Probațiune, va elabora și implementa Strategii naționale de reintegrare în societate a foștilor deținuți minori (și adulți), precum și a copiilor care au intrat în conflict cu legea, dar nu au fost condamnați.	-
6.	Administrația Națională a Penitenciarelor va crea linie bugetară separată în cadrul bugetului Penitenciarului nr. 7-Rusca pentru implementarea dreptului la o dezvoltare normală potrivit vârstei, dreptului la sănătate, educație, la odihnă, recreere și joacă a copiilor cu vârsta de 0-3 ani, care se afla în instituțiile penitenciare împreună cu mamele lor.	Hotărârea Guvernului nr. 609/2006 privind normele minime de alimentare zilnică și obiecte de toaletă și menaj ale deținuților, nu reglementează normele de alimentare pentru copiii în vârstă de până la 3 ani care locuiesc împreună cu mamele deținute, însă, instituțiile penitenciare aplică dispozițiile cuprinse în pct. 55 din ordinul Ministrului Justiției nr. 512 din 26.12.2007 „Cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea alimentației deținuților în penitenciare”, în conformitate cu care alimentația copiilor din casele de copii de pe lângă penitenciare și a copiilor ce se află cu mamele lor în penitenciare, se efectuează conform normelor și în modul stabilit pentru casele de copii din sistemul Ministerului Sănătății.
7.	Ministerul Justiției va întreprinde măsurile necesare pentru modificarea Hotărârii de Guvern nr. 609 din 29.05.2006 „Privind aprobarea normelor minime de alimentare zilnică și obiecte de toaletă și menaj ale deținuților” în vederea introducerii normelor de alimentație, inclusiv a fructelor proaspete conform sezonului pentru copii cu vârsta cuprinsă între 0-3 ani, dar și pentru deținuții minori.	Alimentația se efectuează diferențiat, ținând cont de vârsta și starea sănătății copiilor. Astfel, pentru instituțiile penitenciare în care deținutele locuiesc împreună cu copiii în vârstă de până la 3 ani (exemplu: Penitenciarul nr. 16 - Pruncul și Penitenciarul nr. 7-Rusca) de către Administrația Națională a Penitenciarelor sunt prevăzute mijloace financiare, din contul cărora la necesitate sunt achiziționate produse alimentare pentru copii (exemplu: lapte praf pentru alăptare). În partea ce privește asigurarea cu produse de igienă personală, mamele deținute sunt asigurate în conformitate cu norma minimă stabilită în anexa nr. 7 la Hotărârea Guvernului nr. 609/2006 privind normele minime de alimentare zilnică și obiecte de toaletă și menaj ale deținuților și anume:
8.	Administrația Națională a Penitenciarelor va efectua operațiuni de modificare a bugetului instituției penitenciare în scopul de revizuire a rației alimentare în	Lunar: săpun de rufe – 200gr., săpun de toaletă (pentru utilizarea zilnică) – 100 gr., hârtie igienică – 1 rolă, absorbante intime – 10 buc.; Săptămânal: săpun de toaletă pentru îmbăiere – 30 gr.; Anual: periută de dinți – 2 buc., pastă de dinți (tub de 50 ml) – 6 tub. Totodată, corespunzător normei nominalizate, copiii care sânt crescuți de către mame deținute în penitenciare, până

	conformitate cu necesitățile de creștere a copiilor, introducerea în alimentația zilnică a fructelor proaspete de sezon, precum și adaptarea meniului zilnic la problemele de sănătate ale copiilor.	la atingerea vârstei de 2 ani, sunt asigurați cu scutece în număr de 50 de buc., lunar. Nu poate fi neglijat nici faptul că o parte din necesitățile de produse de igienă personală, destinate pentru mamele deținute și copiii cu care locuiesc, sunt suplinite din donațiile oferite de către partenerii de dezvoltare (ONG-uri și organizații de caritate).
9.	Administrația Națională a Penitenciarelor urmează să fortifice procesul educațional în instituțiile penitenciare prin modificarea bugetului pentru a asigura minorii cu manuale, rechizite, materiale didactice etc.	Pentru buna desfășurare a procesului de instruire, deținuții minori sunt asigurați cu manuale de către instituția de învățământ din raza dislocării instituției penitenciare. Manualele sunt luate din biblioteca instituției de învățământ sub răspunderea personală a profesorilor care curează obiectul predat. Referitor la asigurarea cu rechizitele necesare și materiale didactice, acestea sunt oferite de către ONG-urile, asociațiile obștești cu care conlucrează instituția penitenciară, la solicitarea nemijlocită a angajaților care se fac responsabili de organizarea procesului de studii.
10.	Administrația Națională a Penitenciarelor în colaborare cu Direcțiile municipale de învățământ dar și cu administrația instituțiilor penitenciare vor elabora mecanismul necesar de control asupra modului de organizare și desfășurare a lecțiilor dar și vor identifica resursele necesare pentru a oferi posibilitatea minorilor de a-și continua ciclul de învățământ.	Procesul de instruire gimnazială/liceală în instituțiile penitenciare se desfășoară în conformitate cu prevederile Ordinului comun al Ministerului Justiției nr. 90 din 22.07.2021 și al Ministerului Educației și Cercetării nr. 970 din 21.07.2021. Procesul de instruire vocațional-tehnică se desfășoară în corespundere cu prevederile Ordinului comun semnat între Ministerul Justiției nr. 412 din 01.10.2014 și Ministerul Educației nr. 1012 din 25.09.2014 și în baza Hotărârii Guvernului nr. 721 din 03.09.2014 „Cu privire la reorganizarea unor instituții de învățământ secundar profesional”. Premergător liberării din instituția penitenciară, administrația instituției informează deținutul despre posibilitatea continuării procesului de instruire în cadrul instituției de învățământ în raza de dislocare a domiciliului/reședință (în cazul învățământului gimnazial/liceal), precum și în cadrul școlii profesionale la care a fost înmatriculat pe perioada detenției (în cazul învățământului vocațional-tehnic).
11.	Ministerul Justiției va întreprinde măsurile necesare pentru finalizarea construcției și darea în exploatare a noului bloc al Penitenciarului nr. 10-Goian în vederea asigurării de condiții adecvate pentru copii preveniți dar și separarea acestora de deținuții adulți.	Problematica dării în exploatare a blocului nou din cadrul Penitenciarului nr.10-Goian ca entitate specifică este în vizorul Ministerului Justiției și a Administrației Naționale a Penitenciarelor, în acest sens, la moment, sunt depuse eforturi în vederea întreprinderii acțiunilor ce se impun conform legislației, pentru realizarea obiectivelor trasate privind popularea comprehensivă a instituției în termen restrâns, astfel încât investițiile realizate până la moment să fie valorificate la maxim. Către finele trimestrului I al anului 2022 sunt preconizate de a fi efectuate primele transferuri.
12.	Administrația Națională a Penitenciarelor va dezvolta un mecanism de cooperare între instituția penitenciară,	De comun cu Inspectoratul Național de Probațiune partenerii de dezvoltare și ONG-urile responsabile pentru apărarea drepturilor copilului urmează a identifica mecanismul oportun pentru implementării pe deplin a prevederilor Legii nr. 297

	<p>autoritatea locală și familia copilului.</p>	<p>din 24.02.1999 cu privire la adaptarea socială a persoanelor eliberate din locurile de detenție și contribuția comună în procesul de adaptare și reintegrare cu succes a persoanelor eliberate din detenție, în special la capitolul îmbunătățirii și consolidării eforturilor comune atât a autorităților statului cât și a ONG-urilor pentru punerea în aplicare a prevederilor stipulate în actul normativ.</p>
13.	<p>Administrația Națională a Penitenciarelor va elabora cadrul normativ necesar și pertinent pentru facilitarea convorbirilor telefonice fără condiționarea utilizării cartelelor telefonice în vederea asigurării unui acces echidistant la apeluri către rude și familie și diversificarea posibilităților asigurării contactului cu familia, utilizând performanțele tehnice contemporane, oferind deținuților posibilitatea de a comunica prin intermediul platformelor și softurilor on-line, în special pentru copii din familiile social-vulnerabile sau familiilor care locuiesc la distanțe mari de instituția penitenciară dar și în scopul fortificării eforturilor sale de a favoriza menținerea legăturii copiilor condamnați și preveniți cu familia în contextul realităților pandemice și prevenirii infectării minorilor cu SARS-CoV-2.</p>	<p>Administrația Națională a Penitenciarelor este în proces de identificare a soluțiilor de implementare în penitenciare a unor noi sisteme tehnice inteligente pentru facilitarea efectuării de către persoanele private de liberate a convorbirilor telefonice cu rudele/familia.</p> <p>Efectuarea convorbirilor audio și/sau video vor fi posibile prin formarea, la terminalul specializat instalat în instituție, a unui cod numeric personal repartizat fiecărui deținut odată cu plasarea în detenție.</p> <p>Totodată, menționăm că, în contextul minimizării riscului infectării deținuților cu SARS-CoV2, în unele locuri de deținere au fost create condiții necesare, astfel că persoanele private de libertate, inclusiv minore beneficiază deja de posibilitatea de a vedea/vorbi cu rudele/familia prin platforme on-line de comunicare.</p>
14.	<p>Administrația Națională a Penitenciarelor va identifica spațiu pentru asigurarea întreprinderilor de lungă durată pentru minorii din Penitenciarul nr. 10-Goian și asigurarea mecanismelor de desfășurare a acestora.</p>	<p>Infrastructura Penitenciarului nr. 10-Goian dispune de spațiile destinate desfășurării întreprinderilor de lungă durată (12-72h) în cadrul blocului administrativ.</p> <p>Însă specificăm că, până în prezent asemenea solicitări din partea condamnaților minori nu au fost înregistrate, deoarece deseori ultimii recurg la înlocuirea întreprinderilor fie cu convorbiri telefonice fie pe discuții în regim on-line prin intermediul platformei „Skype”.</p> <p>Este de menționat că, în contextul dării în exploatare a blocului nou din cadrul penitenciarului nominalizat a fost precăutată suplimentar problema complexul pentru întreprinderi, fiind concomitent trasată sarcina privind renovarea acestuia și asigurarea mecanismelor de desfășurare</p>

		a întreprinderilor.
15.	Administrația Națională a Penitenciarelor va întreprinde măsurile necesare pentru eliminarea practicii de aplicare a pedepselor disciplinare cu interzicerea vizitelor, primirea coletelor, expedierea scrisorilor aplicate față de copii.	<p>Actualmente, cadrul legal și anume art. 245-246 Cod de executare stabilesc condițiile expres privind practica disciplinară. Lipsa sancțiunilor alternative reduce considerabil opțiunile de corijare, având la bază doar instrumentele oferite de lege.</p> <p>În scopul diminuării unor eventuale riscuri aceste sancțiuni sunt combinate în dependență de caracterul prejudiciabil al faptei, însă în prezent nicidecum nu pot fi excluse totalmente. În calitate de bune practici sunt considerate utile efectuarea unor reuniuni de familie în scopul abordării de comun cu membrii familiei, care au o influență benefică asupra copilului, a abaterilor cu caracter disciplinar admise pe perioada detenției.</p> <p>De asemenea, considerăm absolut necesar ca odată cu revizuirea sancțiunilor actuale, personalul penitenciar trebuie să dispună de instrumente eficiente, ținându-se cont de individualizarea răspunderii disciplinare. Cu titlu de exemplu, în cazul eliminării „izolării disciplinare” cât și altor forme de sancțiune, să se introducă lipsirea de facilități (îngrădirea accesului către televizorul comun din biblioteca penitenciarului/micșorarea ședințelor din sala de sport etc.).</p>
16.	Administrația Națională a Penitenciarelor va efectua o acțiune amplă de monitorizare și control a sistemului medical, în scopul de a eradica cerințele stabilite în special ce țin de asigurarea continuității tratamentelor pentru bolile mentale și diabet zaharat sau alte maladii de până la privarea de libertate și de a racorda sistemul la standardele internaționale pentru asigurarea minorilor cu medicamentele necesare, organizarea și desfășurarea controalelor profilactice de către diferiți medici de profil etc.	<p>Minorii din custodia penitenciarelor beneficiază în mod gratuit de asistență medicală și de medicamente în volumul stabilit de Programul unic al asigurărilor de asistență medicală, în conformitate cu legislația în vigoare.</p> <p>Acordarea asistenței medicale gratuite se efectuează în unitatea medicală a instituțiilor penitenciare, iar în dependență de situație, minorul poate fi vizitat de medic în incinta celei de deținere fie consultat independent în biroul secției medicale.</p> <p>În cazul apariției unor situații care depășesc limitele posibilităților Secției medicale, deținuții minori sunt escortați la spitale civile cu care Administrația Națională a Penitenciarelor are semnate contracte pentru consultații, investigații și tratament, dacă este necesar. La orice solicitare în scris din partea părinților, aceștia sunt informați referitor la starea de sănătate, rezultatele consultației, investigației clinice, paraclinice și de laborator, tratamentul administrat, inclusiv și evoluția stării sănătății deținutului minor.</p> <p>Pentru perioada următoare va fi pus accentul pe creșterea gradului de informare a deținuților minori cu referire la dreptul acestora la asistență medicală independentă (privată).</p>
17.	Ministerul Justiției, Administrația Națională a Penitenciarelor vor elabora cadrul normativ de protecție contra represaliilor și neadmiterii intimidărilor personalului medical în caz de raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament	<p>Administrația Națională a Penitenciarelor depune eforturi pentru a atrage și a asigura cursuri de instruire a personalului medical.</p> <p>Astfel, pe parcursul anului 2021, cu suportul CoE, au fost organizate instruirii privind examinarea medicală la admitere în penitenciar și calitatea documentării și modalitatea raportării leziunilor corporale.</p> <p>De asemenea, în temeiul circulei Administrației Naționale a Penitenciarelor, subiectul dat, a fost studiat și în cadrul orelor</p>

	inuman sau degradant în ordinea stabilită de Ordinul nr. 77 al Procuraturii Generale/572 al Ministrului Justiției din 31.12.2013.	de formare profesională ale angajaților sistemului administrației penitenciare și anume instruirea în domeniul documentării leziunilor traumatice conform prevederilor Protocolului de la Istanbul și Ordinului nr. 77 din 31.12.2013 „Pentru aprobarea Regulamentului cu privire la procedura de identificare, înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inuman sau degradant”.
18.	Administrația Națională a Penitenciarelor va dezvolta și implementa programe de sănătate mentală integrate destinate minorilor (violența, tentative de suicid, automutilări) implementate de comun de psihologi, psihiatru și alt personal penitenciar.	Actualmente în cadrul SAP gestionarea situațiilor de criză în cazul acțiunilor autodestructive este efectuată în baza: - Instrucțiunii privind intervenția personalului penitenciar în cazuri de automutilare, tentativă de suicid și refuz de hrană declarat de deținuți, aprobată prin Ordinul ANP nr. 74 din 06.02.2020; - Instrucțiunii privind organizarea și desfășurarea activității psihologice cu deținuții ce fac parte din grupul de risc, aprobat prin Ordinul ANP nr. 466 din 29.12.2015.
19.	Administrația Națională a Penitenciarelor urmează să elaboreze un registru electronic care să cuprindă data plasării minorului/minorei în detenție și toate acțiunile asupra/cu minorul (automutilări, tentative de suicid, altercații cu alți deținuți, greva foamei, depistarea de leziuni, atacuri asupra angajaților instituției, evaluări psihologice).	Administrația Națională a Penitenciarelor deține/gestionează registrul electronic (SIA RPRAC) privind persoanele minore deținute în penitenciare, acesta cuprinzând inclusiv informații despre data plasării lor în detenție. Informația despre persoanele minore indicată în modulele registrului poate fi, la solicitarea factorilor de decizie și în cazul finanțării, suplimentată/completată cu date privind acțiunile asupra/cu acestuia/acesta.
20.	Administrația Penitenciarului nr.13 și nr.11 vor ține registre separate privind cazurile de automutilare, depistare cu leziuni, tentative de suicid, altercații, etc. în rândul minorilor.	În conformitate cu Ordinul ANP nr. 102 din 03.07.2018 „Cu privire la documentația de evidență medicală primară, utilizată în secțiile medicale din instituțiile penitenciare”, se înregistrează cronologic toate cazurile de automutilări, leziuni corporale, tentative de suicid. În baza Ordinului ANP nr. 5 din 09.01.2020, conform art.40, este gestionat și Registrul de înregistrare și raportare a pretinselor cazuri de tortură, tratament inumane sau degradante, în care sunt înregistrate asemenea cazuri ce au loc atât în privința minorilor și persoanelor adulte.
21.	Administrația Națională a Penitenciarelor va raporta în termen toate incidentele în rândul minorilor deținuți către Avocatul Poporului pentru drepturile copilului și procuratura de circumscripție.	În prezent, toate incidentele în rândul minorilor deținuți sunt raportate în termen Avocatului Poporului pentru drepturile copilului și procuraturii de circumscripție.
22.	Administrația Națională a Penitenciarelor va crea un mecanism de depunere a plângerilor pentru copiii aflați	Mecanismul de depunere a petițiilor este bine cunoscut de către toți deținuții (inclusiv cei minori), atât pentru petițiile interne adresate conducerii instituției cât și pentru cele externe. Astfel, la fiecare post de regim, sunt instalate cutii poștale a ÎS „Poșta Moldovei”, pentru expedierea scrisorilor,

	<p>în detenție ca fiind unul din cei 15 indicatori ai Națiunilor Unite pentru evaluarea sistemului de justiție juvenilă.</p>	<p>la care au acces deținuții. Extragerea corespondenței deținuților din cutiile poștale se efectuează doar de către lucrătorii oficiului poștal, de luni până vineri.</p> <p>Cu referire la modalitatea de asigurare a dreptului de acces la informație, precizăm că în fiecare sector de deținere, în locuri accesibile, sunt instalate panourile informative a căror conținut cuprinde adresele de contact ale birourilor de avocați, lista adreselor poștale a organelor guvernamentale ierarhic superioare, modele de cereri și petiții, adresa și codul poștal al instituției penitenciare, precum și diverse anunțuri, informație juridică cu ultimele modificări din legislație de interes general. În cazul în care deținutul nu cunoaște la care organ de drept urmează să se adreseze, el este ajutat de unul din ofițerii Secției reintegrare socială.</p> <p>Cadrul legal actual și anume art. 210¹ al.7 CE indică că cheltuielile aferente procesului de petiționare sânt suportate de către administrația penitenciarului. În opinia noastră problema se reduce la faptul că în procesul aprobării bugetelor entităților - cheltuielile indicate nu se regăsesc.</p>
23.	<p>Administrația Națională a Penitenciarelor va coopta experți și specialiști din exterior pentru elaborarea, revizuirea și desfășurarea unor programe de asistență și consiliere psihologică, speciale pentru minorii din custodia statului.</p>	<p>Cu suportul Asociației pentru Justiție Penală Participativă, în cadrul proiectului „Sprijinirea resocializării copiilor în conflict cu legea în cadrul sistemelor de probațiune și penitenciar”, au fost revizuite și ajustate 3 programe de schimbare comportamentală, și anume, <i>programul pentru reducerea violenței, programul pentru pregătirea către liberare din detenție pentru minorii care au comis infracțiuni contra patrimoniului, programul de reabilitare a persoanelor dependente de droguri</i>, totodată fiind elaborat un nou program de schimbare comportamentală destinat minorilor și tinerilor din detenție care au comis infracțiuni cu caracter sexual.</p> <p>Astfel, în perioada 15-16 decembrie 2021, au fost desfășurate 2 instruirii, cu privire la cele 3 programe enunțate mai sus, vizând grupul țintă minori și noul program elaborat destinat minorilor ce au comis infracțiuni cu caracter sexual.</p> <p>Suplimentar, în perioadele 17-18.06.2021 și 05-06.10.2021, personalul ce lucrează cu deținuții minori au beneficiat de 2 instruirii, cu subiectul <i>Interacțiunea personalului din cadrul sistemului administrației penitenciare cu deținuții minori</i>.</p>